

Поняття соціуму. Суспільство як система.

Ще Арістотель, намагаючись на основі доступних йому тогочасних знань вивчити основи людського буття, відзначив, що “людина є суспільною твариною”. Дійсно, люди, на відміну від багатьох інших істот, які ведуть індивідуальне існування, живуть у **суспільстві**.

Суспільство, або **соціум** дає можливість окремим індивідам об'єднати зусилля в боротьбі з несприятливими зовнішніми умовами та діяльності із видобутку ресурсів, необхідних для підтримки власної життєдіяльності.

*У **суспільстві** людина почувається більш захищеною, її можливості різко зростають. Лише завдяки суспільній організації можлива колективна праця, без якої немислимі ні будівництво міст, ні торгівля, ні створення систем знань, ні науково-технічний прогрес.*

Однак платою за це є колективне співжиття окремої людини в оточенні інших індивідів, яке потребує вироблення визначених правил поведінки членів **суспільства**. Спільна діяльність із видобутку ресурсів тягне за собою проблему їх розподілу, обмеження індивідуальних прагнень окремих **членів** **суспільства**.

Індивідуальна свобода окремих членів **суспільства** обмежується заради виживання **суспільства** в цілому. Тому в **суспільному житті** одночасно діють дві основні тенденції: **колективізм** як вираження потреб взаємодопомоги та взаємопідтримки. При цьому окремі члени **суспільства** заради збереження його цілісності погоджуються на визначене обмеження індивідуальних прав і свобод; **індивідуалізм** як вираження особистісних вимог окремих членів **суспільства** до покращення власного життя, збільшення обсягу власних прав і свобод відносно інших членів **суспільства**.

Крім того, потреби управління **суспільними** справами диктують необхідність застосування влади над більшістю населення. Тому **суспільство** завжди є відносно закритою системою зі стійкими відносинами панування та підкорення. Таким чином, **суспільство (соціум)** – це організована сукупність людей, що знаходяться на певному рівні історичного розвитку, об'єднаних характерними для них родинними, груповими, класовими та національними відносинами.

Суспільству притаманна низка ознак: спільна територія, загальноприйнята система норм і цінностей, культура.

Завдяки цьому **суспільство** має велику інтегруючу силу.

Воно включає в **соціальні відносини** кожну людину, кожне покоління людей, підпорядковуючи їх поведінку чинним нормам, залучаючи до загальної системи зв'язків; здатність підтримувати й постійно відновлювати високу інтенсивність внутрішніх взаємозв'язків, забезпечувати стійкість **соціальних** утворень; автономність, саморегуляція, саморозвиток, що забезпечується на підставі цих норм, принципів, традицій і форм організації, які виникають у самому **суспільстві**.

Стійка інтегрована сукупність
соціальних інституцій та
соціальних відносин становить **соціальну**
систему
суспільства. **Соціальна** система може
бути представлена в
трьох аспектах: **перший аспект** – як
безліч індивідів, в
основі взаємодії яких лежать ті чи інші
загальні обставини
(місто, село, трудовий колектив тощо);
другий – як ієрархія
соціальних позицій (статусів), що мають
особистості,
включені в діяльність даної системи, і
соціальних функцій
(ролей), що вони виконують на основі
даних **соціальних**
позицій; **третій** – як сукупність норм і
цінностей, що
визначають характер і зміст поведіння
елементів даної
системи.

Перший аспект пов'язаний із поняттям **соціальної** спільності, **другий** – із поняттям **соціальної** організації й **третій** – із поняттям культури.

Соціальна система, таким чином, виступає як органічна єдність трьох сторін – **соціальної** спільності, **соціальної** організації та культури.

Таким чином, суспільство – це соціальна система, що заснована на співпраці людей і взаємопов'язаності її членів (сукупність форм практичної діяльності людей). Система соціальних зв'язків і відносин, що склалися між людьми в процесі історичного розвитку їх спільної життєдіяльності, спрямована на відтворення умов існування та задоволення життєвих потреб суспільства. Його цілісність тримається завдяки звичаїв, традицій, законів тощо.

